

Tanításról, zenéről, színházról
-Beszélgetés Lukácsi Huba Tanár Úrral-

Nagy sikerrel mutatta be nemrég az iskola Latinovits Zoltán Diákszínpada Shakespeare Vízkereszt, vagy amit akartok című darabját Lukácsi Huba Tanár Úr rendezésében. Ez jó alkalmat biztosított arra, hogy pályafutásáról beszélgethessek egykori tanárommal.

-Hogyan emlékezik vissza Tanár Úr a gimnáziumi évekre?

-Csodálatos kamaszkorom volt: úgy él bennem, mint az elveszített édenkert. A Nagykőrösi Arany János Gimnáziumban érettségiztem, nagy tudású és sokoldalú tanáraink voltak. 16 évesen itt éltem meg 56-ot. Az alma mater tehát nem csak tudást adott nekünk, hanem elszántságot és hűséget is.

-Tanári pályára készült?

-Nem. A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem magyar-angol szakán végeztem. Eredeti szándékom az volt, hogy az irodalomtörténetet és a filológiát válasszam hivatásomul. Szerettem volna bent maradni az egyetemen, erre azonban, elég korán kiderült, semmi esélyem sem volt. Reméltem azonban, hogy egy két év tanítás után vissza tudok kerülni az egyetemre vagy bejuthatok egy budapesti irodalmi folyóirat szerkesztőségébe. Úgy alakult azonban, hogy latin szakot végzett feleségemmel együtt Szolnokon kaptunk tanári állást. Amikor a Szolnoki Tisza-parti Gimnáziumban elkezdtem tanítani, úgy éreztem visszatért elveszettnek hitt kamaszkorom. Az első órák után kiderült az is, hogy a tanítás nekem nem teher. Mámorító gyönyörűség volt tanítani! 10 esztendő töltem tanárként Szolnokon. Fokozatosan rájöttem arra is, hogy a tanár tevékenységének két alapeleme van. Pontosan kell tudnia azt, hogy mit akar átadni és milyen eszközökkel. Ha ez a két összetevő együtt van, akkor talán nem túlzás ha azt állítjuk, hogy a pedagógia lényegében művészet. A tartalom és a forma egysége.

-Említette Tanár Úr a zenéhez fűződő komolyabb kapcsolatát. Hogyan alakult ez ki?

-Már kamasz koromban nagyon szerettem énekelni. Mivel édesapám olasz operalemezeket is gyűjtött, igyekeztem a számomra megtanulható áriákat elénekelni és sokat hallgattuk az olasz rádió operaközvetítéseit. Megismertem a bel canto nagy előadóit, Gigli-t, Di Stefanó-t, Tito Gobbi-t. Ők lettek első példaképeim. Később, a debreceni Pálma presszóban, egyetemista koromban, végigénekeltem a 60-as évek nagy slágereit. Ebben benne volt az a rockzene is, amit Elvis Presley jelentett akkor számomra. A maga műfajában nagy énekes volt, sokat utánoztam, és sokat tanultam tőle. Aztán a könnyűzene iránti érdeklődésem ha nem is szűnt meg, de háttérbe került. Ötödéves egyetemi hallgatóként fedeztem fel magamnak az amerikai népzene. Fantasztikus élmény volt! Ennek lett később folytatása az 1980-ban alakult Spirit együttes, de ez már a Budapesti évekhez kötődik.

-A könnyűzene akkori vonulatában hova illeszthető be a Spirit együttes?

-Nem illeszthető sehová. A 70-es évek végén a 80-as évek elején vált népszerűvé Európa szerte a countryzene, amely az amerikai folknak csak egy

részét képezi. Mi azonban egyedül maradtunk azzal a törekvésünkkel, hogy az amerikai folk több rétegét megszólaltassuk. Játszottunk bluegrasst, balladákat, gospelt, bluest és spirituálét. Koncerteztünk országszerte, voltak turnéink az akkori Nyugat-Németországban, Hollandiában, Lengyelországban. Szeretném megjegyezni, sokan nem tudják, mennyit köszönhet a XX. Század popzenéje az amerikai folknak, amelyről egy amerikai költő, Carl Sandburg írja: Shakespeare-i magasságok és mélységek nyílnak meg ebben a zenében.

-Tanár úr hogyan talált rá a magyar népzeneire?

-Ugyanazon az úton, mint nemzedéktársaim: Faragó Laura, Budai Ilonka, Ferencz Éva, a Sebő együttes és még oly sokan... A 60-as évek végén a magyar Tudományos Akadémia által kiadott néprajzi felvételeket hallgatva tárult fel előttem zenei kultúránk legősibb rétege. Olyan érzés fogott el, mint a tékozló fiút, aki hazatalált. Próbáltam kitapogatni, vajon megvannak-e hangokban azok az adottságok, amelyek által pódiumon is megszólaltatható ez a szenvedélyes és mégis mederben tartott hangzásvilág! A szolnoki rádió egyik akkori munkatársa, Peták István eljuttatta felvételeimet a Magyar Rádió Népzenei Rovatához, amely a 70-es, 80-as években igazi alkotóműhely volt. Széleskörű zenei tudással és tapintattal segítettek bennünket, fiatal előadókat, a rovat munkatársai: Kocsár Miklós zeneszerző, Solymosi János, Máder László és Halkovics János szerkesztők. Hosszúra nyúlna, ha a neveket most mind elsorolnám. Ennek az alkotóműhelynek köszönhetem, hogy felvételeimet archiválta és mai napig adásba szerkeszti a Magyar Rádió.

Hadd említsem meg a magyar népzenevel kapcsolatos egyik feledhetetlen élményemet: 1992-93-ban szólistaként részt vettem a Szolnoki Szimfónikusok franciaországi és ausztriai turnéján. Ekkor igazolódott be számomra mennyire hiteles Bartók Béla egyik megállapítása a magyar népzeneiről. Nem szó szerint idézem őt: népdalaink között számos olyan remekmű van, amely művészi tökéletességben felér egy Bach fúgával. A koncerteken egymás mellett szólaltak meg Bach, Mozart, Haydn művei, Sárosi Bálint feldolgozásai és a kíséret nélkül előadott csángó anyasírató. A közönség természetesen vette ezt az összeállítást és megrendülten csodálkozott rá az elhangzott magyar népdalokra.

-A népzenevel, és egyáltalán a népi-paraszti kultúrával való foglalatosság mennyire számított akkoriban az elnyomó rendszer elleni lázadásnak?

-Nyilván volt bennünk egyfajta nem tudatosult lázadás. Engem mindenesetre nem valamiféle hazafias program ösztökélt, hanem felismertem azt a csodát, ami Bartók hiteles szóhasználatával élve a magyar parasztzene. Aztán gondold csak meg, adott egy ősi nyelv, Európa egyik legrégebbi nyelve, és amilyen ősi ez a nyelv olyan mély rétegekbe nyúlik vissza zenéje is. A diktatúrával szemben, amely belebombázott egy nép önazonosságába, nyilván valóan ki tudatosabban, ki kevésbé tudatosan megpróbált védekezni. Azt hiszem a racionál mélyebb indíték ösztönzött engem ebben a védekezésben.

-Mindezek után mi vezette a Tanár Urat a színházhoz?

-Föltetted nekem a legnehezebb kérdést. Azt hiszem, vannak olyan inspirációink, amelyeket definiálni szinte lehetetlen. Meg kell hát maradnom azoknál az eseményeknél, amelyeket rögzített emlékezetem. 1986-ban megszűnt a Spirit együttes. Dr Tompa Kálmánné, a József Attila Gimnázium

akkori igazgatóhelyettese, vetette fel egy alkalommal: mi lenne ha újjáélesztenék iskolánkban a prózai színjátszást? Pár évvel korábban ment nyugdíjba Sas József énektanár kollégánk, aki minden évben betanított tanítványainak egy rövidebb operát. Távoztával színházi értelemben árván maradt a gyönyörű díszterem. 1986 őszén meghirdettük az első válogatást és 87 áprilisában Szigligeti Ede Liliomfi című darabjával megtartottuk az első bemutatót. Amikor elkezdünk próbálni, tele voltam kétségekkel, vajon vannak-e rendezői adottságaim. Az évek során aztán kiderült, hogy a rendező munkájának olyan összetevői vannak, melyeket tanárként és előadóművészként már elsajátítottam. Amit a színházi szaknyelvben színészvezetésnek neveznek, annak legfontosabb eleme az emberismeret és a pedagógia. Ami pedig az előadás egységes egészzé való formálását illeti, javarészt zenei törvényszerűségekre épül.

-Tanár Úr tapasztalatai szerint mitől válhat alkotóképessé egy színházi közösség?

-Mikor nevezhetünk egy emberi csoportosulást közösségnek? Akkor, ha tagjai fölismerik azt, ami bennük közös-ami nem elválasztja, hanem egybefűzi őket. Mi más jelenthetne az alkotóképesség, mint azt, hogy van mondanivalónk embertársaink számára. Ahhoz azonban, hogy ezt a mondanivalót ki tudjuk fejezni, meg kell tanulnunk a mesterséget, ami eredeti latin értelmében /ars!/ nemcsak mesterség, hanem maga a művészet. Állhatatosság és türelem kell hozzá....

Az interjút készítette:

Wettstein Domonkos

(Vianey Szent János osztály)

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.